

PARTS:

Apel·lant : Sr. IXR

Procurador : Sra. MRPO

Advocat : Sra. BRT

Apel·lat : A, S.A.

Procurador : Sra. CCRS

Advocat : Sr. DAT

SENTÈNCIA 075-2020

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. ALBERT ANDRÉS PEREIRA

Magistrats: Sr. VINCENT ANIERE

Sr. JAUME TOR PORTA

Andorra la Vella, el 26 de juny del 2020.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat **Sr. JAUME TOR PORTA**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- En l'audiència del dia 20-7-2017, la representació processal del Sr. IXR interposava demanda en reclamació de quantitat contra la societat A, SA sol·licitant es dictés Sentència condemnant-se aquesta darrera a satisfer al seu representat la suma de 135.712,50.- € incrementada amb els interessos legals des del 27-12-2011 i subsidiàriament des del 15-3-2017 i més subsidiàriament des de la contesta a la demanda i fins a l'íntegre cobrament de la suma reclamada i la imposició a la part defenent de les costes judicials ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Segon.- La representació processal de A, SA contestava la demanda en data 14-9-2017 interessant la seva íntegre desestimació, amb imposició a la part demandant de les costes ocasionades.

Tercer.- Les parts litigants replicaven i duplicaven en dates 5 i 26 d'octubre del 2017.

Quart.- Practicats els mitjans de prova declarats pertinents i evacuats els escrits de conclusions respectius, en data 28-3-2019 requeria Sentència amb la següent part decisòria:

“Primer.- Desestimar en tots els seus termes la demanda formulada per la representació processal del Sr. IXR contra la societat A, SA havent d'absoldre aquesta darrera de les pretensions que s'hi contenen.

Segon.- Fer imposició a la part agent de les costes ocasionades, inclosos els honoraris derivats de la intervenció d'advocat i de procurador, a acreditar en període d'execució de Sentència”.

Cinquè.- Contra aquesta decisió s'alça la representació processal del Sr. IXR i mitjançant escrit de conclusions presentat en aquesta alçada,

interessa la seva revocació i en el seu lloc es dicti Sentència apreciant la integralitat de les pretensions contingudes en l'escrit rector presentat en la instància.

La representació processal de A, SA, en canvi s'oposa al recurs d'apel·lació articulat, pretenent la confirmació de la Resolució dictada pel Tribunal de Batlles, el tot amb imposició de les costes ocasionades en aquesta alçada a la part recurrent.

Sisè.- Per Aute de 22-10-2019 es decidia no donar lloc a les pretensions probatòries adduïdes per la representació processal del Sr. IXR en aquesta alçada.

Setè.- Les parts han renunciat a la celebració del tràmit de vista oral.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- En el present litigi, la representació processal del Sr. IXR reclama a A, SA l'import de 135.712,50.- €. Segons indica en el seu escrit rector, aquesta quantitat correspon a la diferència entre el preu real que les accions classe E tenien quan el 27-12-2011 les va vendre a la societat demandada (1.645.- €/acció) i el preu que li va ser satisfet (1.151,50.- €/acció).

Segon.- Antecedents d'interès per a la resolució.

El dia 23-11-2011, el Sr. IXR desistia del contracte de treball que l'unia amb la societat A, SA. En aquells moments era titular de 275 accions de classe E corresponents a accions sindicades atribuïdes a determinats empleats del banc. La conservació d'aquestes accions per part del treballador es trobava condicionada a la persistència d'un vincle laboral amb la societat demandada, de tal manera que una volta el contracte de treball extingit o resolt, les accions havien de ser traspassades al banc segons el preu fixat

per la Junta General Ordinària de la societat demandada i que en el moment de la compravenda descrita pel demandant es situava en 1.645.- €/acció.

No obstant, per Acord de la Junta General Ordinària de 28-4-2011, de la mateixa manera que ja havia estat realitzat dos anys abans (28-4-2009), es decidia aplicar un descompte del 30% sobre el preu d'adquisició de cada acció de classe E en dos supòsits: quan el treballador decidia per voluntat pròpia vendre totes o part de les seves accions o en cas d'acomiadament per causes imputables a l'empleat. Atès que va ser el treballador qui desistí del contracte de treball amb A ,SA, en la compravenda de les accions perfeccionada el 27-12-2011, la societat adquirent aplicà el descompte resultant de l'acord de 28-4-2011, pagant la suma de 1.151,50.-€ per acció, mostrant el venedor la seva disconformitat per escrit en relació al descompte aplicat al preu d'adquisició de les accions pel banc adquirent tot i reservant-se el dret a poder reclamar per la diferència.

Per Sentència d'aquesta Sala de 27-10-2016, i en relació a l'Acord de la junta de 28-4-2009 es destacava: *"(···)s'ha de confirmar la nul·litat de l'acord per ésser contrari a una norma legal, continguda a l'article 15.4 de la Llei 20/2007, de 18 d'octubre, en el que s'estableix que es poden crear diferents classes d'accions i de participacions segons el seu valor nominal o el contingut dels drets que atribueixen als seus titulars. Però dins de cada classe d'accions es predica la igualtat de drets dels socis, de manera que es troba absolutament vetat qualsevol discriminació o tracte desigual. Es tracta d'evitar beneficis o penalitzacions a favor d'uns socis en relació als altres. I aquesta igualtat absoluta dels drets dels socis, predicable solament dins de cada classe d'accions, resulta vulnerada per l'acord social de 28-04-2009, segon el qual establert un preu de recompra de les accions en 1.645 euros, a continuació s'aplica un descompte a determinats socis que venen les seves accions en funció de la concurrència de dos supòsits en l'extinció de la seva relació jurídica amb l'entitat financera (venda voluntària de les accions o acomiadament del soci per causa a ell imputable).*

Conseqüentment, el referit acord que diferencia drets en benefici de determinats socis de la Classe E esdevé nul per vulnerar el principi d'igualtat de drets dins de cada classe d'accions i ha de ser anul·lat. I la nul·litat no ha d'abastar a tot l'acord sinó solament a la rebaixa o al descompte del 30%. En efecte, la determinació del preu de recompra de l'acció de la classe E resulta vàlida i s'ajusta a les previsions contractuals i estatutàries. En canvi, el descompte o la reducció del 30% del preu de l'acció per la recompra d'aquesta, una vegada ja s'ha fixat el preu de l'acció, constitueix quelcom independent de la determinació del preu de recompra i tant és així que es preveu un descompte per a dos supòsits de socis de la classe E, disminuint en aquests casos els seus drets i rebaixant el preu que han de percebre per l'acció en un 30%. Doncs bé, aquesta part de l'acord, la que conté el descompte i que gaudeix d'independència en relació a la determinació del preu de l'acció ha de ser declarada nul·la i en atenció a la nul·litat parcial que abasta el referit acord, a la independència i autonomia en relació a la determinació del preu de recompra i a la eradicació de l'acord que diferencia la igualtat dels drets del socis d'una mateixa classe d'acció, s'ha de mantenir també la solució d'instància, relativa a la declaració de nul·litat que abasta solament a la reducció del preu de recompra en un 30% en els supòsits indicats a l'acord social de 28-04-2009”.

En aquesta eventualitat, el dia 20-7-2017, el Sr. IXR formulava la demanda que originava el present procediment. Referia que el contracte de compravenda de les accions era un contracte d'adhesió quines previsions havien estat imposades al seu representat de manera imperativa. D'altre part destacava que aquesta Sala havia pogut declarar nul l'Acord de 28-4-2009, en la part relativa al descompte del 30% sobre el preu de les accions de classe E. Considerava que aquest acord era idèntic al que el banc havia adoptat dos anys més tard, i que en conseqüència l'eficàcia a l'origen de tal pronunciament havia de ser aplicat també a la compravenda que havia realitzat al respecte de les accions que li corresponien en mèrits de la regla “a igual raó igual dret”.

La Sentència dictada desestima íntegrament les pretensions del Sr. IXR i li imposa el pagament de les costes ocasionades. Sustenta que l'eventual qualificació del contracte com d'adhesió comporta exclusivament que la seva interpretació no podia intervenir en perjudici del Sr. IXR; que no resultava degudament acreditat que el treballador en extingir el contracte de treball tingués l'obligació de desprendre's de les accions que podia tenir en cartera i que en tot cas el contracte de compravenda s'havia perfeccionat a partir del moment en que l'oferta i l'acceptació conflüen i que partir d'aquesta fita, tota modificació unilateral del contracte es trobava proscria.

I és contra aquesta decisió que s'alça la representació processal del recurrent amb fonament als greuges que s'assenyalen en l'apartat següent.

Tercer.- Exposició dels motius de greuge.

En primer lloc, discrepa de l'afirmació que era efectuada per l'òrgan judicial d'instància segons la qual, el treballador, quan s'extingia la relació laboral, podia decidir no vendre les accions. Referia que les accions de classe E eren sindicades i el treballador tenia l'obligació immediata de vendre tant bon punt el contracte de treball s'extingia de tal manera que la societat demandant gaudia d'una posició dominant atès que fixava ella mateixa les condicions de la compravenda de les accions que pertanyien al treballador. Pel que es refereix al fet que altres treballadors de la societat poguessin haver impugnat judicialment l'acord de la Junta General de la societat demandada del 2009, en cap moment en aquest procediment s'havia discutit sobre cap compravenda d'accions. En tot cas considerava que a partir del moment en que s'havia declarat per part dels òrgans judicials la nul·litat de l'acord adoptat en relació al descompte aplicat sobre el preu de l'acció, aquesta nul·litat tenia una eficàcia "erga omnes" i uns efectes "ex tunc" que irradiaven en la compravenda celebrada pel recurrent, sense que fos necessari impugnar-lo expressament.

En segon lloc, insistia que el contracte de compravenda havia de ser qualificat com d'adhesió sense que el Sr. IXR es trobés en disposició de negociar cap dels seus pactes, de tal manera que o l'acceptava –com va fer- o es negava sota risc de ser perseguit judicialment per A, SA. Considerava que en el contracte de compravenda examinat no havia concorregut el necessari consentiment per part del venedor com resultava de les diferents reclamacions i actes de protest, que en relació al descompte sobre el preu havia pogut articular al moment de la compravenda, tot i destacant que tampoc el contracte de compravenda de les accions havia intervingut seguint les formalitats establertes per l'art. 20 de la Llei 20/2007.

En darrer lloc considerava que el Tribunal de Batlles incorria en incongruència omissiva a partir del moment en que no examinava la invocació que s'efectuava en el V Fonament de dret a la regla de la prohibició de l'enriquiment injust.

Quart.- Quant als motius del recurs relacionats amb la nul·litat pronunciada al respecte de l'acord de 28-4-2009 i la eventual irradiació dels seus efectes a l'acord de 28-4-2011.

Els Acords de 28-4-2009 i 28-4-2011 tenen un contingut material idèntic: la junta general ordinària de la societat A, SA decidia aplicar un descompte del 30% al preu d'adquisició de les accions sindicades (classe E) dels treballadors que poguessin intervenir aquell any quan aquests desistien voluntàriament del contracte de treball o eren objecte d'un acomiadament disciplinari.

És cert que l'Acord del 2009 era declarat nul en la part que acordava el descompte del preu de les accions indicat, però la part recurrent no pot pretendre que aquesta nul·litat irradiava automàticament l'Acord posterior. En efecte, la nul·litat de ple dret o radical del règim civil clàssic i les seves conseqüències (*"quod nullum est nullum effectum producit"*) no es poden traslladar a la resta de l'ordenament jurídic i de manera més particular al

contracte de societat. No es pot obviar que aquest darrer té una vessant doble: l'obligacional (pròpia als drets i obligacions per a les parts) i altre organitzativa (fixa una organització unificada encaminada a desenvolupar l'objecte social de la mercantil) i per a aquests resulta necessari assegurar la conservació de l'empresa i la salvaguarda del principi de seguretat jurídica evitant que els acords socials puguin ser permanentment qüestionats.

Amb aquesta finalitat, la Llei 20/2007 de Societats Anònimes i de Responsabilitat Limitada estableix el règim d'impugnabilitat dels Acords socials i els seus efectes en els articles 40 i ss. Es preveu un règim d'ineficàcia dual: nul·litat (si els acords són contraris a la Llei o els estatuts) o anul·labilitat (acords que lesionin els interessos de la societat, en benefici d'un o més socis o de tercers), sotmetent l'acció d'impugnació dels acords nuls a un termini de caducitat (art. 41) "d'un any des de la data d'adopció de l'acord i, si l'acord s'ha d'inscriure en el Registre de Societats, des de la seva inscripció", a menys de que l'Acord contravingui l'ordre públic. Quant als acords anul·lables, l'acció d'impugnació "caduca en el termini de quaranta dies des de la data d'adopció de l'acord i, si l'acord s'ha d'inscriure en el Registre de Societats, des de la seva inscripció". Pel que es refereix finalment a la legitimació necessària per al seu exercici, aquesta s'atribueix als socis, els administradors i qualsevol tercer que hi acrediti un interès legítim.

En conseqüència els Acords que puguin ser adoptats han de ser impugnats de manera singular i no es pot pretendre que en haver-se declarat la nul·litat d'una decisió societària anterior, aquesta també afectava l'acord posterior, encara que el contingut pogués ser idèntic. Resultava necessari per això que l'acció d'impugnació s'exercités també en relació a aquest segon Acord i en no haver-ho fet tota eventual acció d'impugnació es veuria afectada per la institució de la caducitat atès el temps transcorregut d'ençà la seva adopció, amb el benentès que tampoc l'àmbit material de l'acord (descompte en el preu de les accions en determinades condicions) incideixi

en l'ordre públic.

Tampoc podem compartir amb la recurrent que davant l'eventual impugnació de l'acord de 28-4-2011, la societat A, SA podia oposar una excepció de cosa jutjada en atenció al procediment existent sobre l'acord de 28-4-2009. En efecte, malgrat tenir el mateix contingut, es tracta de dos acords diferents que en conseqüència són impugnables autònomament.

En conseqüència l'Acord de 28-4-2011 no pot ser qüestionat en aquesta alçada i els motius del recurs que incidien sobre aquest extrem han de ser rebutjats.

Cinquè.- Pel que es refereix a la naturalesa del contracte

La part recurrent insisteix en aquesta alçada que ens trobem davant d'un contracte d'adhesió en que la societat demandada intervenia amb unes prerrogatives exorbitants en clar perjudici del treballador/venedor.

Un contracte d'adhesió, és aquell redactat per una de les parts quins termes s'imposen a l'altre quin àmbit de llibertat negocial es ceneix exclusivament en la decisió d'adherir-se als mateixos o no. Aquests tipus de contractes són plenament vàlids si bé en cas de dubtes que puguin sorgir en la seva interpretació aquesta ha d'intervenir contra el seu redactor ("in ambiguitas contra stipulationem" o "contra proferentem") (cfr. Sentència de 15-5-2008, rotlle TSJC-350/07 entre altres).

La part recurrent no es queixa de l'obscuritat de cap clàusula contractual atès que els pactes de la compravenda resulten clars. En realitat el que es queixa és que el contracte crea un desequilibri en perjudici del venedor de les accions i en benefici del seu comprador quant al preu definitiu de venda de les accions. El preu en una compravenda resulta essencial al propi contracte i en tal eventualitat, fins i tot en l'àmbit de les relacions de consum hem pogut declarar (Sentència de 26-6-2018 rotlle TSJC-94/2018): *"(…) en els ordenaments jurídics del nostre entorn precursors en l'àmbit de*

la protecció al consumidor per raó de la transposició en dret intern de la Directiva europea 93/13 CEE, es limita el control dels Tribunals sobre les clàusules abusives inserides en un contracte a aquelles que no afectin elements essencials del mateix, considerant que la seva censura afectaria l'equilibri entre les prestacions i per conseqüència la pròpia causa del contracte. No es pot negar que el preu de la cosa pactat i determinat en un contracte de compravenda és essencial al mateix doncs sense preu no existeix compravenda (Digest 18, 1, 2-1). Així les eventuais vicissituds relatives al preu no poden ser tutelades a través de la regulació de les clàusules abusives, sinó que els eventuais vicis relatius a la causa onerosa, quan no s'assoleixi la necessària equivalència econòmica entre les prestacions, han de tutelar-se al principat a través de l'acció rescissòria ultradimidium, continguda en el Codi 4,44,2 i 8 i en les Decretals de Gregori IX (Liber Extra 3,17,3 i 6)".

En conseqüència també aquest motiu del recurs ha de veure's abocat al fracàs.

Sisè.- Pel que refereix a la manca de consentiment que s'invoca quant al preu de la compravenda

No podem compartir el plantejament de la part recurrent. En efecte, encara que la venda de les accions que tenia en cartera pogués resultar imperativa per al treballador al desvincular-se de l'empresa i que aquesta hagués d'intervenir segons el preu preestablert per un acord de la junta general de la societat, això no obsta que quan va consentir a la compravenda el mateix era perfectament coneixedor del preu al que venia les accions i al descompte aplicat pel banc i en aquest sentit especialment significatives resulten ser les diferents comunicacions escrites que va realitzar queixant-se del preu que rebria al respecte de les accions i la seva disconformitat en relació al preu aplicat.

En cas de disconformitat amb el preu fixat per l'Acord de la Junta General de 28-4-2011, necessàriament havia d'impugnar-lo en temps oportú, però

el que no podia fer era esperar la resolució definitiva del procediment iniciat per altres treballadors en relació a l'Acord de 28-4-2009, per a discutir-lo atès que en definitiva el termini per a fer-ho ha caducat.

Setè.- Al respecte de les irregularitats que s'atribueix a la compravenda per no haver intervingut en la via contemplada en l'art. 20 de la Llei 20/2007 de societat anònimes i de responsabilitat limitada.

Aquest argument ha estat introduït ex novo en aquest alçada i ha de ser rebutjat en atenció a la regla "pendente appellatione, nihil innovetur". En efecte, no poden les parts en la segona instància del procés sol·licitar la reforma de la sentència de primera instància invocant fets, proves o excepcions noves, sinó només per les mateixes adduïdes oportunament en la primera instància del procés, en els límits de la pretensió impugnatoria. I, correlativament, no pot el Tribunal "ad quem" conèixer i resoldre qüestions o problemes diferents dels plantejats en la primera instància, o fets nous introduïts extemporàniament en el procés, ja que al Tribunal de segona instància se li ha de proposar la mateixa "res iudicanda" sobre la qual ha jutjat el jutge "a quo".

Vuitè.- Quant a la incongruència que s'atribueix al Tribunal "a quo" per no haver examinat la invocació a la regla de la prohibició de l'enriquiment injust.

La referència a la prohibició de l'enriquiment injust que ara invoca la part recurrent va ser introduïda en l'apartat de Fonaments de Dret de la demanda, indicant-se exclusivament "és just per dret natural que ningú s'enriqueixi en detriment i lesió d'altri (D. Llib. 50, tít. 17, cap 35)". En cap moment però al llarg de l'exposició de fets del seu escrit rector s'introdueix el necessari raonament base o de suport que pugui recolzar una acció en enriquiment injustificat, i fins i tot els quatre primers fonaments de dret (també del sisè al vuitè) que s'invoca es refereixen a la Llei de societats i l'eficàcia dels contractes. En aquest context la referència a l'enriquiment

injust que s'efectua en el fonament de dret intervé "ex abundantia" però no com a fonament de l'acció exercitada que en definitiva és altre (cfr. en aquest sentit la Sentència d'aquesta Sala de 10-7-1997), sense que per tant es pugui considerar que la resolució dictada incorri en la incongruència omissiva que es denuncia.

Si bé l'anterior raonament resulta suficient per a desestimar el recurs d'apel·lació articulat, amb la finalitat de donar una resposta complerta al recurrent indicarem que tampoc els requisits exigits per al triomf d'una eventual acció per enriquiment injustificat es troben reunits. En efecte hem pogut recordar que: " La figura de l'enriquiment injust (que forma part de la nostra cultura jurídica i recollit en el nostre Dret històric per està previst en el Digest, i que ha estat reconegut com a font d' obligacions per la Jurisprudència que ha aplicat les regles clàssiques -"nemo debet lucrari ex alieno damno" (ningú ha d'obtenir lucre del dany aliè, D. 4,3,28), "Nam hoc natura aequum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiores" (perquè és equitatiu naturalment que ningú es faci més ric amb perjudici d'altre, D. 12,6,14)- és aquella figura que és contrària a la equitat, que no té una justa causa objectiva. És a dir, aquell enriquiment que no té cap mena de justificació per comportar un augment de patrimoni a una part i la correlativa disminució o empobriment de l'altra part, sense que aquesta hagi de suportar-lo per no haver-hi cap causa legal que l'obligui a fer-ho. Cal que es produeixi un increment patrimonial d'una persona, que pot ésser un augment patrimonial o bé una manca de disminució del mateix i el correlatiu empobriment patrimonial d'una altra; que existeixi una relació o nexa causal entre l'empobriment i l'enriquiment i que no existeixi causa que motivi l'empobriment o l'augment patrimonial produït. La institució de l'enriquiment injust troba el seu origen en les "condictiones" del dret romà i, fonamentalment, en la *condictio sine causa*.(STSJC 22-4-04 número 2171). **En relació a l'element causal de l'enriquiment a que ens acabem de referir, no es pot apreciar l'enriquiment injust quan el benefici patrimonial d'una de les parts és conseqüència de pactes lliurement assumits, havent d'exigir-se per considerar un enriquiment com il·lícit**

i improcedent que el mateix no tingui cap mena de raó jurídica que el legítimi, és a dir, que no concorri una causa justa, entenent per tal una situació que autoritzi el benefici obtingut, sigui perquè hi ha una norma que l'avalua, sigui perquè ha intervingut un negoci jurídic vàlid i eficaç" (Sentència de 28-3-2019, TSJC-427/2018).

Novè.- En atenció a tot l'exposat, s'ha de desestimar el recurs d'apel·lació articulat per la representació processal del Sr. IXR contra la Sentència de data 28-3-2019 que confirmem íntegrament.

La desestimació del recurs s'ha de traduir en la imposició de les costes processals a la part recurrent (arg. Codi 7, 51, 5).

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació formulat per la representació processal del Sr. IXR contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 28-3-2019, confirmant íntegrament la seva part dispositiva. Escau imposar a la part recurrent les costes d'aquesta alçada, incloent-hi els honoraris d'advocat i de procurador.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-